

Entrevista a Gabriel Lampreave elaborada per Felis-ICHN

El novembre de l'any passat es va donar a conèixer la notícia del naixement, per primera vegada en gairebé un segle, de tres cries de llop en llibertat, fruit de la unió d'un mascle i una femella provinents de la població italo-alpina. Des del grup Felis-ICHN hem cregut que era important aportar més informació sobre l'estat de

l'espècie a Catalunya i de quin pot ser el futur d'aquesta. A fi i efecte de tenir informació veraç i de primera mà hem entrevistat a Gabriel Lampreave, del Cos d'Agents Rurals de la Generalitat de Catalunya i responsable del seguiment del cànid a casa nostra. Esperem que sigui del vostre interès.

Femelles i reproducció

- *Quina ha estat la teva teoria de per què no han arribat abans més femelles a Catalunya? Tema dispersió segregada, tema persecució directa i/o furtiva a França?*

Personalment, no penso que la persecució directa i/o furtiva sigui la causa d'aquest fet. El més habitual en els llops és que les poblacions que s'expandeixen ho facin com una mena de taca d'oli, deixant buits els espais menys favorables però amb certa continuïtat. No és gens habitual que els llops facin un salt important i arrenquin llopades en llocs molt allunyats, tot i que ha passat alguna vegada (Escandinàvia per exemple).

Això no treu que els llops puguin aparèixer molt lluny del seu lloc d'origen, però majoritàriament els animals que fan aquests grans moviments són mascles. Penso que això pot ser degut al fet que per una femella que inicia el seu procés dispersiu, l'hi és molt més fàcil encaixar o trobar un forat en el primer territori buit i proper per on passi que per un mascle. Si a més troba un mascle, ja

pot fundar la seva llopada i començar un nou grup. Això explicaria per què després de 25 anys de presència de llops a Catalunya, només s'hagin detectat dues femelles i una, només una vegada de manera puntual.

- *Hi ha prou llopades, properes als Pirineus, que ens facin poder esperar l'arribada de noves femelles a curt termini, o ha estat un fet excepcional i podríem haver de tornar a esperar disset anys per a la següent?*

Segurament en l'arribada d'aquesta femella a casa nostra, ha tingut un paper clau l'aparició recent de llopades a la zona del Massís Central francès. Fins que això no ha passat, semblaria que la distància amb les altres llopades dels Alps era massa important per permetre un cert flux continuat de femelles i en dificultava l'arribada. En aquests moments al Massís Central, ja hi ha confirmades 4 llopades i si aquest nombre s'incrementa en els pròxims anys, segurament l'arribada de noves femelles augmentarà. Cal esmentar que aquesta llopada de casa nostra seria la més allunyada i més al sud, de la població de llops italo-alpins, i que entre les del Massís Central i aquesta de casa nostra

Foto: Xavier Soler

Ocells de Catalunya, País Valencià i Balears. JOAN ESTRADA, FRANCESC JUTGLAR, MARTÍ FRANCH, TONI LLOBET i ILJAN VELIKOV. Editorial Lynx Natura Books, 2026. 294 pàgines.

no n'hi ha cap més de coneguda fins al moment.

- ***Hi ha diferències de context que expliquin per què l'arribada d'una femella el 2008 no va fructificar i, en canvi, ara sí? Ha estat l'atzar? Simplement, hi ha més mascles ara i la probabilitat que es trobessin era més alta, o hi ha alguna altra explicació?***

Curiosament, la femella que va arribar el 2008, va aparèixer al Parc Natural del Cadí, a una zona on hi havia un mascle que es detectava amb certa regularitat i, per contra, aquesta femella només hi va passar un cop i no sabem cap on va anar ni què va ser d'ella. Per contra, la femella actual d'aquesta primera llopada va arribar sola a un lloc on no teníem cap altre llop detectat i es va començar a «instal·lar i fixar» en aquesta zona de la Garrotxa-Alt Empordà. Va estar pràcticament un any sola, fins que va aparèixer un mascle nou, que no havíem detectat encara mai i ja van formar el grup. Per tant, semblaria que en aquest segon cas, aquesta femella, un cop escollit el sector on havia decidit «fixar-se», va esperar que arribés un mascle i no va continuar el seu camí dispersiu. Per tant, penso que el factor més important i la diferència amb el cas del 2008, és que aquest cop aquesta femella es va fer «més sedentària» en un sector concret, fins que un mascle va arribar. He posat sempre entre cometes els termes, instal·lar, fixar, sedentària, perquè tenim clar que aquests llops que arriben a casa nostra els costa molt fixar-se a un lloc concret. Tenim zones on els detectem amb certa regularitat, però no vol dir pas que estiguin allà permanentment, des d'aquestes zones fan desplaçaments molt importants a la recerca de més llops i si no tenen èxit, retornen a aquesta zona de «confort» on els tornem a detectar. Però els seus desplaçaments fora d'aquestes àrees conegudes segurament són continus, el què passa és que majoritàriament no els coneixem.

- ***Es coneix de quina llopada prové la femella? I en general els llops que tenim a Catalunya? N'hi ha que vinguin de la mateixa llopada?***

No, no ho sabem. Hem intercanviat mostres amb els col·legues francesos i de moment no tenim resultats de tots els animals. Alguns encara no han donat bons resultats als laboratoris i estem pendent de noves anàlisis. Si són llops que tenen detectats en la seva base de dades podrem saber on s'havien identificat prèviament. Es dona el cas concret d'un animal que vam detectar ja fa uns anys a l'Alta Ribagorça i que els resultats genètics del laboratori van indicar que tenia un origen centreeuropeu i no pas italo-alpí, com tots els altres llops detectats avui dia a Catalunya. Quan vam intercanviar el DNA amb els companys de França vam saber que aquest animal ja havia estat detectat al nord de França i prèviament a Alemanya (Baixa Saxònia) d'on era originari. Es tractava d'un llop mascle nascut allà, identificat ja de cadell i que durant

dos anys va continuar sent detectat allà. Posteriorment, ja va ser detectat al nord de França i finalment a Catalunya. És un dels casos de dispersió d'un llop dels més grans coneguts mai. En línia recta entre els tres punts de localització, hi ha més de 1.200 km i tot això ho vam poder conèixer gràcies a la genètica i sense emprar cap mena de mètode invasiu en el seu seguiment. Per això estem intentant de totes maneres, repetir anàlisis de tots els altres animals que tenim identificats, per veure si podem obtenir resultats i saber més d'on provenen aquests animals que arriben a casa nostra.

- ***Creies que tindriem abans poblacions ibèriques que europees uns anys enrere? Tard o d'hora es trobaran, creus que es creuaran criant a l'Aragó abans que Catalunya? Quina relació-política hi ha amb l'Aragó quan hi ha llops compartits? Es treballa igual?***

Quan van aparèixer els primers llops al Cadí, als anys 2000, no havia posat mai els ulls amb la població jove de llops de França, la majoria esperàvem l'arribada dels llops pel sistema ibèric i pel sud de Catalunya, però els llops, com a bons llops sempre sorprenen i se'ns havien colat a casa per la porta del darrere. La població ibèrica ja fa anys que li costa molt avançar cap a l'est, sí que ha fet una progressió cap al sud, però cap a l'est sembla molt més estancada. Ara bé, després de la pandèmia, van arribar dues femelles ibèriques a la província de Terol. Una va desaparèixer i l'altre al cap de poc temps ja s'havia ajuntat amb un mascle italo-alpí, curiósament un mascle que des del 2017 detectaven força més al nord a la zona dels Monegros (província de Saragossa), cosa que evidencia els moviments importants que he comentat abans que fan aquests animals que en principi pensem que tenim «fixats» en una zona concreta. Sempre penso que un llop dispersant com els que tenim a casa nostra és dispersant tota la vida fins que troba un altre llop i forma el seu grup, moment en el qual possiblement ja es fixa d'una manera més estable a un territori, que, d'altra banda, té una superfície enorme. Aquest mascle provinent dels Monegros, va morir atropellat i semblava que la parella s'havia trencat, però al cap de poc temps va aparèixer un mascle nou que ningú havia detectat abans, també d'estirp italo-alpina, i que es va unir a aquesta femella. Per tant, teníem l'escenari a punt perquè es formés la primera llopada mixta amb una lloba ibèrica i un mascle italo-alpí. Malauradament, no van reeixir perquè la femella va aparèixer molt malalta i va acabar morint. Actualment, aquest mascle continua encara essent detectat, de moment tot sol, per la zona.

Per tant, si ja ha passat un cop, segurament si la dinàmica continua igual, tornarà a passar i l'Aragó és una zona on ja sabem que els llops italo-alpins hi han arribat i els ibèrics també, en conseqüència, d'entrada sembla que té més probabilitats que passi allí per primer cop que a casa nostra, però parlant de llops mai podem

(Continua)

tenir la certesa segura. Actualment, tenim un llop mascle compartit amb l'Aragó, a la zona de la Ribagorça. La relació amb els col·legues que realitzen el seu seguiment i amb els tècnics responsables, és bona, fluida i cordial. Intercanviem la informació amb certa regularitat. Fins i tot hem fet alguns serveis conjunts de seguiment tant a la zona limítrof compartida com a l'interior del territori. Concretament, el Cos d'Agents Rurals vam fer un servei amb el grup especial caní, per a la localització del possible cadàver de la femella malalta de Terol que s'havia detectat. També hem fet intercanvi d'experiències en formació de comprovació de danys i qüestions relatives al seguiment.

Ramaderia

- **Quines zones de Catalunya creus que serien les més ideals per l'espècie amb menys conflictes amb ramats d'ovelles? Hi ha zones o espais naturals prou grans on podria alimentar-se pràcticament d'ungulats salvatges?**

Malauradament, els ramats d'ovelles i cabres han anat disminuint molt a casa nostra. D'entrada amb el llop són el bestiar més vulnerable i el que pot patir més danys. Malgrat això, encara tenim ramats d'aquest tipus de bestiar escampats per moltes zones de Catalunya i com que els territoris dels llops són molt grans, és difícil que no hi hagi cap ramat d'aquest bestiar en el seu interior. Així no és d'estranyar, que de la majoria dels llops que hem detectat durant aquests 25 anys a Catalunya, la primera notícia que hem tingut de la seva presència hagi estat un dany a la ramaderia.

Actualment, a Catalunya tenim moltes zones amb bones densitats d'ungulats salvatges i preses a la disposició del llop. Ara bé, el fet que hi hagi aquestes preses salvatges, no vol dir en absolut, que si també hi ha bestiar a la zona, aquest pugui estar tranquil. Els llops són uns grans oportunistes i aprofiten els animals més fràgils o vulnerables i un ramat desprotegit és un focus d'atracció molt important.

Per això penso que més que pensar en zones on no hi hagi massa bestiar, el que hauriem de tenir són ramats protegits, acompanyar, ser generosos i ajudar a fer els canvis necessaris perquè els ramats deixin de ser tan vulnerables al llop.

Hauriem de posar tots els esforços, que no són pocs, ni senzills, en aconseguir que els llops s'alimenten dels ungulats salvatges, que, d'altra banda, hi són, i que, per contra, el sector ramader pugui continuar fent la seva activitat sense haver de patir un impacte i un perjudici directe per aquest fet.

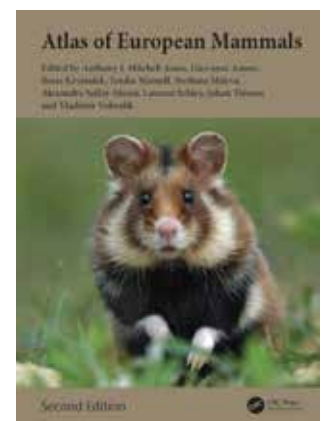
- **A part del que ja ha estat pensat i pactat per la coexistència i ajudes als ramaders, quines mesures encara que difícils creus que poden ajudar? Línia europea sols per danys de fauna salvatge amb molt pressupost lligat a projectes de restauració de la natura? Grans campanyes**

d'educació ambiental a totes les escoles i centres ramaders? Incentius directes per mantenir ramats en zones d'os o llop?

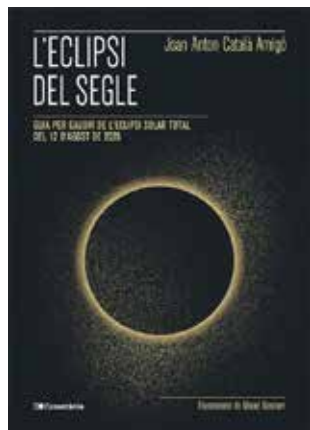
La fórmula no és senzilla, ni fàcil. Si mirem als llocs on tenen poblacions de llops la majoria aposten per línies d'ajuts directes per prevenció en funció de la major o menor presència de llops. Per mi l'escenari ideal, no seria una visió tan general, que, d'altra banda, és la que encaixa millor per a una administració. És a dir d'entrada sembla molt més senzill, i fins i tot algú podria pensar que més equànim, fer una llista de propostes d'accions i mesures preventives que es puguin dur a terme i després que cada explotació es pugui acollir a la que millor li encaixi. Però jo penso que aquesta no és la solució ideal, per mi, i aprofitant que al capdavant Catalunya no és un país tan gran, crec que la solució més «personalitzada» seria l'escenari ideal. Cal escoltar i entendre cada tipus d'explotació, cada tipus de maneig i trobar la solució que encaixi millor, sempre d'acord amb el ramader, independentment que en alguns llocs tingui un cost econòmic més alt i en d'altres més baix. Al capdavant, l'objectiu seria trobar la fórmula que funcionés i encaixés per a cada cas. Per això cal molta empatia, generositat i saber escoltar i entendre cada realitat. No té res a veure un maneig a alta muntanya, a mitja muntanya o a terra baixa, i els llops poden viure en tots aquests llocs. Així com no té res a veure el maneig d'un ramat d'ovelles que el d'un de cabres, i més encara amb totes les particularitats possibles (cabres de carn, de llet...). Un cop fet això, no s'ha d'oblidar les compensacions de danys pels casos en què seran necessàries i aquí també cal fer un treball perquè siguin justes i entendre totes les casuístiques que es poden donar. De nou la generositat, lligada a un rigor necessari, crec que és clau en aquest apartat.

Un cop treballats aquests aspectes que considero primordials, totes les altres fórmules poden ser complementàries i encara afavorir més la situació. Així per exemple les propostes de línies d'ajuts per la presència de grans carnívors pot ser un complement molt interessant, les campanyes d'educació i sensibilització a la societat en general perquè entengui i valori la presència dels ramats. Una marca o segell de qualitat del producte que prové d'aquestes zones amb presència de grans carnívors. Totes aquestes línies són propostes molt interessants que poden suposar un complement molt important, però des del meu punt de vista primer de tot cal treballar el punt inicial, perquè penso que és la clau i a partir d'aquí la resta poden ser mesures complementàries molt interessants que també acabin sumant.

- **Creus que la societat està disposada o preparada per una restauració important de la natura com fa falta, amb la recuperació dels grans carnívors inclosos les dues espècies de linx i més rewilding? Com caldria enfocar tot això segons la teva opinió?**

Atlas of European Mammals.
Diversos autors. Editorial CRC Press, 2026. 594 pàgines.

L'Eclipsi del Segle. JOAN ANTON CATALÀ. Editorial Cossetània, 2026. 112 pàgines.

Tinc la sensació, i potser m'equivoco, que la societat posa molt de part emocional, fins i tot de molts tòpics, en tots aquests temes i oblida totalment la part racional i de coneixement. Sento i veig per les xarxes tota mena de comentaris i opinions. Tothom en té una i parla amb una mena de «ser propietari de la veritat absoluta» i em sorprèn que les posicions siguin d'aquesta forma, la majoria tan radicals i oposades i sense cap mena de base racional. A més en alguns llocs fins i tot s'hi acaben barrejant posicions polítiques força populistes per acabar-ho d'embolicar encara més. S'entra llavors en una mena de conflicte permanent que cada vegada separa més les posicions de la gent. Penso que cal posar un punt de pausa i sobretot de coneixement i racionalitat, si no no hi ha manera d'avançar. El curiós del cas és que aquest tipus de posicions arriben per les dues bandes, tant per sectors més en contra del llop, com per d'altres més a favor i llavors sí que la possibilitat d'avançar i trobar respostes i solucions als reptes que es plantegen esdevé pràcticament impossible i s'està en una situació de «baralla instal·lada» permanent.

D'aquesta forma és molt difícil tirar endavant i igual que el *rewilding* no pot ser un dogma que cal tirar endavant tant sí com no, sense integrar la gent que viu al camp i del camp, tampoc podem oblidar que tenim un deure i diria un deute de recuperar i esmenar els perjudicis que en el passat vàrem ocasionar i que tenim l'oportunitat de reparar. Al capdavant, tot allò que siguem capaços de restaurar i refer segur que també acabarà repercutint favorablement en la nostra pròpia espècie.

Les posicions no poden ser blanc o negre, cal trobar els matisos i trobar els grisos que ens permetin recuperar la biodiversitat perduda de les nostres muntanyes, però alhora sense oblidar la gent que hi viu i que també en forma part d'elles.

I actualment et diré que em preocupa i molt la forta polarització que hi ha sobre aquests temes.

Recerca/estudi del llop

- ***Creus que seria important tenir una bona xarxa d'observadors de grans carnívors a tot Catalunya, de l'estil Réseau Loup-Lynx, i comptar amb entitats com Felis i naturalistes amb expertesa? Fer formació a aquests col·lectius podria ser interessant?***

Sí que penso que una xarxa d'observadors és molt important. De fet, avui en dia ja hi comptem i treballem. Personalment, em costa més de veure-ho com una cosa «oficialitzada i oberta» com és el Réseau Loup-Lynx, ja que d'aquesta forma es perd una mica el control de la gent que en forma part i crec que amb el llop aquest és un factor molt rellevant. Tenint en compte la dimensió de Catalunya crec que és més factible comptar amb gent amb la qual ja treballem actualment i dels quals en som plenament coneixedors, tant de la seva trajectòria com de la seva

discrecionalitat. Així es pot treballar d'una manera més discreta i encara que no sigui tan institucionalitzada a escala general, sí que es poden fer convenis de col·laboració amb entitats concretes i obtenir els mateixos o fins i tot millors resultats. Amb el grup Felis-ICHN ja anem treballant i col·laborant en aquesta línia i fins i tot ja tenim parlada una proposta de conveni per oficialitzar una mica més aquesta col·laboració, possiblement a un nivell potser no tan general de tothom, però sí comptant amb la participació de gent del grup. Soc més partidari d'anar teixint xarxa a poc a poc, per evitar els problemes que he comentat al començament. Al capdavant, hem de tenir clar de quina espècie estem parlant i penso que la discreció i la prudència han de ser fonamentals a l'hora de treballar amb ella.

Evidentment que amb tota aquesta gent s'ha d'intercanviar periòdicament tant formació com informació.

- ***Com s'hauria d'actuar respecte als gossos salvatges per evitar danys al ramat i hibridacions amb llops? Hi ha un protocol d'extracció dels gossos? Creus que els problemes estan augmentant a atacs de ramats amb més gossos salvatges? Es té dades de quants grups hi pot haver anualment de mitjana?***

Actualment, no tenim constància de grups de gossos salvatges a casa nostra. Hem tingut alguns episodis puntuals, a llocs concrets, però contràriament al que la gent pensa no és un fet habitual. Una altra qüestió a banda són gossos aïllats que poden estar abandonats i que poden deambular pel camp. Aquests animals si van sols, normalment no prosperen a la natura i sovint acaben arraconats en alguna vora de poble o de cases buscant menjar. Algun d'aquests gossos aïllats podria arribar a generar un potencial problema d'hibridació si s'arribés a trobar amb un llop. De fet en aquests 25 anys de presència de llop a Catalunya, hem documentat dos casos de dues gosses que es van unir a un llop mascle. Un al Cadí i l'altre al Ripollès. En ambdós casos es va poder capturar la gossa i evitar una possible hibridació. En poblacions saludables de llop, la hibridació no sembla un problema massa important i tot i que hi ha alguns casos puntuals normalment no prosperen o no tenen continuïtat, ja que els llops eviten que els gossos puguin interferir en el seu cicle reproductiu. En el nostre cas la situació seria una mica diferent perquè avui no tenim poblacions estables de llop, i per això hi pot haver un risc potencial més alt de patir algun problema d'hibridació, però de moment fins al dia d'avui no ha estat així.

Pràcticament tots els danys de gossos a ramaderia que documentem a casa nostra, són de gossos que tenen amo i que fan «escapades» siguin diürnes o nocturnes i realitzen danys a la ramaderia. A vegades hem detectat com alguns d'aquests gossos s'ajunten amb d'altres de cases veïnes i formen un grup i van junts a l'hora de fer

(Continua)

aquests danys. L'endemà tornen a estar a casa seva i en alguns casos els seus propietaris no són ni conscients de què fan els seus animals. Hem dut a terme algunes investigacions de casos greus que hi ha hagut i quan hem arribat als responsables, els seus propietaris, ni s'imaginaven què feien les seves mascotes.

Cal tenir present que la conducta depredadora en el gos és instintiva, i, per tant, no es pot ni educar, ni corregir i a més és molt plaent pel gos i, per tant, un gos que realitza atacs al bestiar ho tornarà a repetir tantes vegades com pugui. Això els propietaris dels gossos ho haurien de tenir molt present i ser responsables del control dels seus animals i saber en tot moment on són i què fan.

A part d'aquests casos manca molta educació dels propietaris de gossos quan van al medi natural i hi ha presència de bestiar. La majoria et diuen que el seu gos no fa mai res, però en realitat coneixen molt poc dels instints depredadors del seu gos, perquè tots els gossos el tenen i qualsevol estimul el pot fer despertar. En zones de presència de bestiar s'hauria de portar sempre el gos lligat i fins i tot, si és possible, evitar aquestes zones per anar a passejar el gos.

Pla de recuperació

- **Tot i no ser la teva tasca, t'atreviries a esbossar què implicarà el pla de recu-**

peració que la Generalitat està obligada a elaborar, ara que l'estatus del llop ha canviat?

Com bé has dit no és la meva tasca i per a fer això, hi ha tècnics coneixedors de la matèria que segur que faran una bona feina. Al capdavant, hi ha molts plans de recuperació i de gestió de l'espècie de molts altres llocs del món i tots parteixen d'una estructura i apartats similars. Segurament es copiarà la majoria d'aquestes coses dels models que ja existeixen.

Per mi l'aspecte clau amb què ha de comptar tant sí com no un pla per a una espècie com aquesta és com s'aborda el tema dels danys i del suport a la ramaderia extensiva. Crec que aquí rau l'èxit o no d'aquest pla i la seva viabilitat futura. Hem de partir de la premissa que es tracta d'una espècie protegida i, per tant, que hem de recuperar i un cop tenint clar això, el següent que cal és treballar per fer possible la coexistència. Aquest punt del pla de recuperació crec que és el més important i clau a l'hora de redactar i fer-ho bé en aquest apartat és cabdal perquè el pla pugui reeixir.

La resta d'aspectes també seran importants, però segurament com t'he dit abans «no s'haurà d'inventar massa res» i potser només caldrà adaptar-ho a les particularitats del nostre cas, però les línies generals ja estan molt treballades arreu. ■

Delegació de la Garrotxa i el Ripollès

La roureda de Mas Tarut, més que un bosc

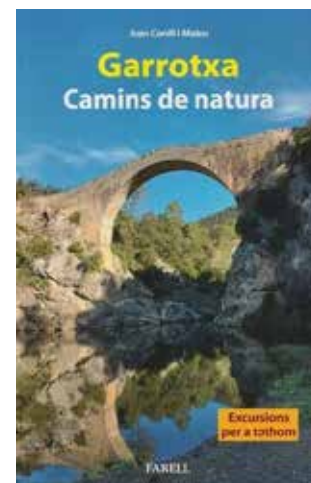
Antigament, abans que l'activitat humana ocupés gairebé tota la cubeta olotina, aquesta estava coberta per boscos de roure pèrol (*Quercus robur*), que a causa de les propietats climàtiques de la baixa Garrotxa, havien trobat sobre els sòls volcànics un espai ideal on créixer. Aquest tipus de bosc, molt més típic de les regions més fredes i humides d'Europa, és un hàbitat excepcional que es troba amenaçat al nostre país. Amb una gran diversitat d'espècies vegetals i una comunitat faunística de gran interès amb un elevat nombre d'espècies protegides i amenaçades al seu interior. En definitiva, quan els primers olotins arribaren a la cubeta, un frondós bosc ple de vida ocupava les valls vora el Fluvià.

De mica en mica, la colonització humana va fer retrocedir el roure pèrol, fins que en l'actualitat resten només petits rodals, amb una àrea escassa, que amb prou feines permeten sobreviure les espècies pròpies d'aquestes rouredes humides. Dos d'aquests rodals es troben al Parc Nou i a la Moixina. Entre aquests dos espais trobem actualment un eix viari de la capital de la comarca i algun camp. Tot i que la distància geogràfica és poca, l'ecològica és insalvable. No existeix una connexió real entre les comunitats vegetals d'ambdós rodals.

Davant d'aquest context, a finals dels anys 90, entre el Parc Nou i la Moixina es va plantar un petit rodal de menys d'una hectàrea, que amb els anys va créixer al seu ritme: la Roureda de Mas Tarut. Gairebé 30 anys després, gràcies a la iniciativa de la Delegació de la Garrotxa i el Ripollès de la ICHN, amb el suport de la Diputació de Girona, l'Ajuntament d'Olot i el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, gairebé mig miler de persones voluntàries d'arreu de Catalunya han participat en la seva millora ecològica.

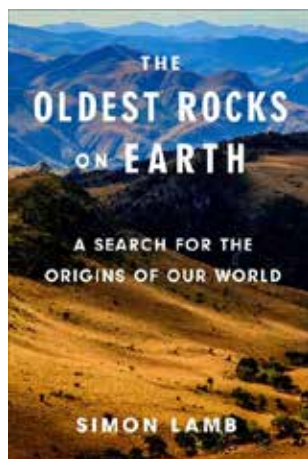
Què hem fet?

Durant els primers mesos de projecte, les accions es van centrar en el coneixement botànic, ecològic i estructural de l'espai, i un cop vam saber quin era l'estat inicial, tocava passar a l'acció! Els primers esforços els vam centrar a delimitar els senders de la roureda per evitar el trepig de les plantes més interessants (les plantes nemorals, típiques de bosc humit) i alhora eliminar espècies exòtiques. Això es va allargar durant tot l'estiu, i ben entrada la tardor, ens vam permetre el luxe de consolidar-nos com una nova parcel·la de seguiment de petits micromamífers (SEMICE). Durant la diagnosi inicial vam determinar que la roureda només presentava estrat arbori i herbaci, així

Garrotxa, camins de natura.
JOAN CONILL I MATEU.
Editorial Farell, 2025. 109 pàgines.

(Continua)

The oldest rocks on earth.
SIMON LAMB. Editorial
Columbia University Press,
2026. 352 pàgines.

que durant l'hivern, aprofitant la poca activitat fotosintètica, vam trasplantar arbustos, gairebé absents fins al moment. El mateix voluntariat va promoure una jornada de portes obertes que va reunir entitats locals, grups ecologistes d'arreu de la província i persones interessades en el projecte.

Amb un obrir i tancar d'ulls vam celebrar el primer any de custòdia. Haviem fet de tot, però ens quedava molt camí per recórrer. Ben entrat l'any vam dur a terme l'acció més esperada i reclamada per part de totes les persones voluntàries del projecte: la gestió forestal! L'any anterior havíem fet l'estudi estructural de l'estrat arbori i vam determinar que la roureda era un rodal massa dens.

Amb l'ajuda d'un enginyer forestal vam consensuar quins arbres volíem tallar per tal de potenciar-ne d'altres o per generar forats a les capçades per permetre l'entrada de llum al sotabosc i així potenciar el regenerat. Alhora també vam decidir deixar arbres morts a terra per generar fusta morta gruixuda, d'aquesta manera generar més microhàbitats i potenciar la biodiversitat descomponedora.

La tallada d'arbres va ser tot un èxit, però no ens vam voler quedar aquí. Aquell mateix dia vam convidar l'Escola Catalana de Tracció Animal Moderna, que ens van fer una fantàstica demostració de com treballar amb animals al bosc i generar el mínim impacte possible, ja que l'alternativa era entrar amb maquinària pesant per retirar els arbres tallats. Les plantes nemorals, tan sensibles al trepig, ni ho van notar!

Amb l'arribada de la primavera el sotabosc es va omplir de flors, vam aprofitar per fer un taller de construcció de caixes niu amb els companys de Naturalistes de Girona, i com ja és tradició vam continuar el seguiment de petits mamífers, aquesta campanya van sortir 3 individus diferents, i fins i tot un va caure 3 vegades dins la mateixa trampa, el vam batejar com a Rouret.

Durant els dos anys de projecte no vam pa-

rar d'arrencar espècies exòtiques i ruderals, i a finals del 2025, per petició dels voluntaris i voluntàries vam reconstruir un mur de pedra seca d'una feixa de la roureda. Fins i tot ens va sobrar temps per fer un parell de tallers d'il·lustració científica!

La ciutadania com a eix del projecte

La roureda de Mas Tarut ha estat un projecte de restauració ecològica, sí, però també s'ha consolidat com un espai de trobada per a persones interessades per la natura i un indret d'aprenentatge i socialització. Un clar exemple de custòdia del territori per part de la ciutadania local, on les decisions (sempre assessorades per persones expertes) les han pres les persones que freqüenten, valoren i estimen l'espai.

Tanquem aquesta aventura molt contents i contents per l'evolució del projecte i l'espai. Amb dos anys es poden observar clares evidències de millora del sotabosc, però el que més ens enorgulleix és la llavor que hem plantat dins de cada persona que ha participat o que s'ha interessat pel projecte. La conservació del territori només és possible de la mà de la ciutadania, i Mas Tarut és un espai on tothom ha pogut aportar el seu gra de sorra. ■

Sortida de cerca i identificació de rastres a Dosquers (Maià de Montcal)

En el marc de les activitats incloses en el programa de Xarxa Natura 2000, i amb el suport de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Girona i dels ajuntaments de Maià de Montcal i de Beuda, el diumenge 30 de novembre, des de la Delegació de la Garrotxa i del Ripollès de la ICHN, vàrem organitzar una sortida per a la cerca i identificació de rastres de fauna. La zona escollida va ser el riu Fluvià, concretament a Dosquers (Maià de Montcal). L'Ignasi Batet, naturalista i gran coneixedor de l'entorn i expert en tota mena de rastres de fauna, va guiar la sortida, amb la participació i interès de les 15 persones que hi van participar, especialment la mainada, que va mostrar moltes ganes per descobrir i aprendre com reconèixer els diferents rastres.

La sortida es va centrar a conèixer i identificar petjades, excrements, caus..., i així saber alguns dels animals que hi podem trobar. Les persones que van participar-hi procedien de localitats molt properes al punt de

(Continua)

mostreig, fet que va contribuir en l'interès i en la participació a l'hora de comentar les troballes dels rastres de diferents espècies.

A tall de resum, vàrem trobar petjades i excrements de guilla, indicis de teixó, petjades i furgades de senglar, petjades i excrements de llúdriga (alguns, amb restes visibles de cranc americà), caus de talpó, indicis de possible refregament de cabirol amb les banyes, petjades de coipú, excrements de cuacs de terra i una musaranya morta. D'altra banda, també vàrem poder observar la troballa de nàiades, de petxines asiàtiques, d'espines d'aleta de possible carpa, barb o carpí, de galeries que fan alguns escarabats i que poden ser aprofitades perquè algunes abelles solitàries hi facin el niu, un antic niu de picot garser petit, l'observació de diferents ocells (cornella, corb marí, cardina, cuereta torrentera,...). Cal afegir que també vàrem trobar petjades i excrements d'ovella i cabra (domèstics), fet que va propiciar l'explicació de com diferenciar aquests rastres d'altres d'ungulats silvestres com el cabirol.

L'Ignasi Batet també var fer pinzellades sobre característiques de l'entorn on viuen aquestes espècies, curiositats i com saber diferenciar els diferents rastres, així com la funció que aquests tenen en el cas d'algunes espècies. També es va fer esment de la problemàtica que comporten les espècies catalogades com a invasores, com el coipú o la petxina asiàtica.

Per acabar, vàrem complementar la sortida mostrant llibres i materials de suport com,

per exemple, motlles de diferents petjades, excrements recollits i conservats per utilitzar-lo com a material didàctic,...

La sensació de tots plegats va ser molt bona, molt participativa i amb ganes de poder fer altres sortides d'aquest tipus, per aprendre més sobre la fauna present a la zona, com hi viu i com interacciona amb el territori. La mainada va mostrar molt d'interès a fer una pròxima jornada per aprendre a fer motlles de guix de diferents petjades que puguin trobar en el mateix terreny. Així doncs, moltes ganes de continuar compartint experiències i sortides com aquesta, pel coneixement i l'estima a l'entorn, així com l'estona gratament compartida amb tots els/les participants. ■

Grups de treball GOC i GNO

Proposta per a la protecció de les orquídies del Parc Natural del Montseny

El 20 de novembre es va presentar a la XI trobada de presentació d'estudis del Montseny una proposta realitzada per Pere Espinet i Guillem Bagaria i els dos grups de treball de la ICHN, GOC i GNO (Grup Orquidològic de Catalunya i Grup de Naturalistes d'Osona). La proposta és el resultat de la dedicació mantinguda en l'observació de la biodiversitat al parc i als acords presos amb la seva Direcció.

En el document es detallen les espècies d'orquídies que segons criteri del GOC haurien de gaudir d'un estatus de protecció dins del Parc Natural del Montseny en el nou pla de protecció del medi natural i del paisatge. El GOC està col·laborant amb el Servei de Flora Protegida de la Generalitat de Catalunya realitzant censos d'orquídies vulnerables. També ha col·laborat en el cens i seguiment d'alguna espècie vulnerable al parc.

En resum, hi ha més de 60 tàxons diferents d'orquídies al Parc Natural del Montseny. La proposta és per protegir-ne 11, dels quals per ara només ho estan 3. Els altres 8 tàxons que es proposa protegir encara no gaudeixen de protecció al parc, ni autonòmica ni estatal, amb alguna excepció puntual.

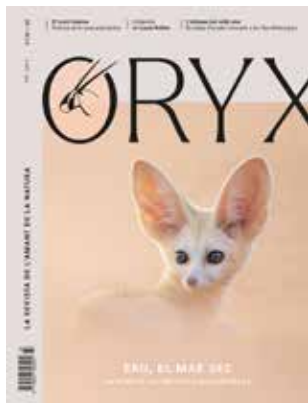
Les amenaces principals que s'esgrimeixen són l'escassetat de les espècies dins del parc, en alguns casos les poques localitats on creixen i, en general, la destrucció dels hàbitats. En la proposta s'especifica, entre altres coses, que cal no només la protecció legal sinó també la protecció física, com ara amb la instal·lació de pastors elèctrics durant la temporada en què les plantes tenen presència aèria.

Podeu llegir la proposta al **Butlletí del GOC núm. 7** o seguir la presentació pública a **YouTube** a partir del minut 21.40. ■

Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Il·lustracions: Toni Llobet. Editorial Cossetània, 2026. 22 pàgines.

II Jornades del Grup de recerca en carnívors de Catalunya

Oryx, revista de l'amant de la Natura, núm. 7. Oryx, 2026. 84 pàgines.

L'11 d'octubre passat es van celebrar les II Jornades del Grup de recerca en carnívors de Catalunya (Felis). L'acte va tenir lloc a la Sala Noble de Sant Hilari Sacalm, i va ser un punt de trobada per socis del grup i de la Institució Catalana d'Història Natural i col·laboradors dels diferents projectes del grup. En aquesta edició, les jornades es van obrir al públic general amb l'objectiu de compartir els coneixements i els avenços en els diferents estudis. En total, les jornades van comptar amb 8 ponents i uns 45 assistents.

El tret de sortida de les jornades el va donar Eric Serratosa amb una xerrada sobre què és Felis i les novetats del grup l'any 2025. També va fer una repassada breu dels projectes a llarg termini del grup: Fototrampeig Mamífers Catalunya, un portal per la recollida de dades de càmeres de parament fotogràfic amb 150 usuaris i més de 15.000 imatges i vídeos compartits; el Pla de seguiment del gat fer i altres mesocarnívors, un seguiment amb més de 550 càmeres de parament fotogràfic instal·lades anualment a Catalunya gràcies a una xarxa de més de 200 col·laboradors i voluntaris; i el projecte educatiu «El gat fer, el felí dels nostres boscos», que té per objectiu donar a conèixer el gat fer i altres mamífers terrestres amb qui conviu, sigui mitjançant activitats amb escoles o per a públic general.

A continuació es van presentar els estudis o projectes que han rebut ajuts econòmics a través de la ICHN els dos darrers anys. Primer, els assistents van poder veure una demostració del funcionament de PyrVision, un model d'intel·ligència artificial de codi obert desenvolupat per Arnau Campanera

que pot ser una eina molt útil per a la classificació automàtica de les imatges obtingudes amb parament fotogràfic. A continuació, Sergi Cano va exposar els primers resultats i les perspectives de futur del seu estudi de carnívors en ambients alpins, uns indrets menys estudiats per la dificultat que suposa fer seguiments a alta muntanya. En tercer lloc, Salvador Salvador va parlar dels seguiments que duu a terme sobre dos carnívors de mida petita i difícils d'estudiar com són la mostela i l'ermini.

Després d'una pausa per intercanviar impressions i recarregar piles, Nerea Fernández i Ignasi Fernández van compartir els resultats obtinguts en el marc dels seus respectius doctorats, una part dels quals es duen a terme amb dades obtingudes pel grup Felis. Nerea va mostrar dades sobre la dieta del gat fer a Catalunya, obtingudes mitjançant l'anàlisi d'excrements recollits per la xarxa de col·laboradors de Felis. Ignasi, per la seva banda, va parlar sobre el seu pla de tesi i va compartir els resultats del seu primer capítol, sobre el solapament espai-temporal entre el gat fer i el gat domèstic a Catalunya.

Després, Salvador Salvador va parlar sobre el projecte de recuperació del turó europeu (TUROCAT), un carnívor en perill d'extinció a Catalunya i del qual se'n tenen ben poques cites, i va ressaltar la importància de comunicar qualsevol cita o albirament d'aquest animal.

Els assistents a les jornades també van tenir l'oportunitat de conèixer un projecte extern, desenvolupat per Ariadna Sanglas al Parc Nacional de Sierra Nevada mentre treballava a l'Estació Biològica de Doñana, sobre el potencial d'interferència entre gats salvatges i gats domèstics mitjançant parament fotogràfic i marcatge amb collars GPS.

El colofó a les jornades el va posar Marià Serrat amb una plenària sobre les múltiples experiències que ha tingut arreu del món al voltant dels ossos, titulada «Rastrejant ossos. Viatges, ciència i divulgació com a eines de conservació». Va fer un repàs de la seva estada a Kamtxatka i de les expedicions a la recerca de l'os andí en col·laboració amb el Proyecto Juco. També va parlar sobre Pyrinaicus, la seva iniciativa de turisme de

(Continua)

conservació de l'os bru al Pirineu, i del doctorat que té en marxa en relació amb aquesta temàtica. Un cop finalitzades les xerrades, la jornada es va tancar amb un dinar a peu dret que va permetre intercanviar impressions i experiències entre els assistents.

Des del grup Felis volem agrair a l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm per la càlida

acollida i per la seva voluntat de generar, difondre i transferir coneixement sobre el patrimoni natural, i també a tothom que va assistir a les jornades i va ajudar a enriquir-les de coneixement i passió pels carnívors. Donem les gràcies també a tots els col·laboradors dels projectes que no van poder assistir a les jornades, ja que són participants dels avenços del grup. ■

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

El trençalòs, l'espècie de voltor més amenaçada d'Europa

La Societat Catalana de Fotògrafs de Natura, vinculada a la Institució Catalana d'Història Natural, va encetar una nova temporada amb una conferència sobre el trençalòs, el voltor més amenaçat d'Europa. Durant la 98a trobada de l'entitat, celebrada dijous 20 de novembre, el fotògraf i naturalista Albert Masó i el doctor Antoni Margalida van oferir una immersió profunda en l'estat ecològic i l'evolució demogràfica d'aquesta espècie i els reptes actuals per a conservar-la.

Margalida va començar la conferència situant el trençalòs en el context dels voltors a escala global. Va recordar que el 70 % de les espècies de voltor del món estan amenaçades i la península Ibèrica actua com un refugi crucial: acull el 68 % dels trençalosos europeus i ofereix serveis ecosistèmics de gran valor, com l'eliminació natural de carronya –equivalent a 1,5 milions d'euros anuals i l'estalvi de 77.000 tones de CO₂. També va subratllar l'impacte econòmic de l'ecoturisme, que genera 4,3 milions d'euros anuals només a Catalunya i Aragó, amb el trençalòs com una de les espècies més apreciades pels observadors.

Pel que fa a la demografia i l'ecologia espacial de l'espècie, els voltors tenen una productivitat molt baixa: 0,32 polls per parella i un inici reproductor que se situa entre els 9 i 12 anys. Malgrat això, la població pirinenca ha experimentat una recuperació notable fins a superar els mil individus el 2016, amb un potencial de creixement fins als 1.600. Les diferències de mobilitat entre joves i adults van despertar especial interès: mentre que els individus no reproductors recorren àrees enormes de més d'11.000 km², els adults territorials es desplacen en espais sorpre-

nentment reduïts, d'uns 63 km². Aquesta immobilitat podria estar afavorida pels punts d'alimentació suplementària que funcionen com un «efecte tap».

El comportament i la coloració del trençalòs va captar l'atenció del públic. El doctor Margalida va explicar que «sense els banys en fonts ferruginoses, l'espècie seria blanca, i la tonalitat taronja que presenta sovint podria funcionar com un senyal d'estatus». Va aprofundir també en la dieta osteòfaga d'aquests rapinyaires, que permet aprofitar ossos secs capaços de retenir fins al 90 % de la proteïna durant mesos, un avantatge decisiu en períodes d'escassetat. La dimensió tafonòmica va aportar una nota sorprenent: en l'estudi de nius antics s'hi han trobat restes humanes, com una espardenya medieval datada el 1299, transportades accidentalment per l'activitat del trençalòs.

Existeixen, però, amenaces emergents que posen en risc la recuperació de l'espècie. L'abandonament rural i la matollarització dificulten la detecció de carronya; els fàrmacs veterinaris com el diclofenac i el plom de la munició introdueixen riscos tòxics, i el desplegament creixent de parcs eòlics incrementa el risc de col·lisió. Aquest conjunt de pressions externes reforça, segons el ponent, la necessitat d'ampliar i gestionar correctament els espais protegits.

Trençalos. Foto: Pilar Oliva-Vidal

En el torn de preguntes, el debat es va centrar en la hiperfreqüentació postpandèmia del medi. Activitats com l'escalada, els drons, les bicicletes elèctriques o els parapents generen una pressió creixent sobre el medi. Margalida va explicar que s'estan duent a terme estudis amb drons per a determinar distàncies de seguretat i establir criteris reguladors. Va insistir que la supervivència adulta és el factor decisiu per a la viabilitat

Els ocells de les rondalles meravelloses. ANDREU CARRETERO SERRA. Editorial Cossetània, 2025. 160 pàgines.

Vida y cosmos ¿Es la tierra una excepción?. MARIO LIVIO i JACK SZOSTAK. Editorial Ariel, 2025. 392 pàgines.

del trençalòs i que qualsevol mortalitat additiva pot revertir dècades de progrés.

En la cloenda, Margalida va apel·lar a la necessitat que el rigor científic continuï guiant qualsevol decisió relacionada amb la conservació. Va posar com a exemple el cas tràgic de l'Índia, on l'ús del diclofenac va desencadenar un col·lapse massiu de les poblacions de voltors, un recordatori contundent de com una mala gestió pot revertir anys d'esforços.

La sessió va deixar un missatge inequívoc: la conservació del trençalòs és un repte complex, però perfectament abordable si es combina la ciència, una gestió valenta i una protecció territorial efectiva. I, de fet, el mateix dia aquesta idea havia ressonat ja en un altre espai. Poques hores abans, la jornada 40 anys de la Llei d'espais naturals: passat i futur, organitzada per la Institució Catalana d'Estudis Agraris, la Institució Catalana

d'Història Natural, la Societat Catalana de Biologia i el Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals, havia fet balanç de quatre dècades de polítiques ambientals i havia posat sobre la taula els reptes imminents per als espais protegits del país.

La coincidència temporal dels dos actes va generar una lectura especialment potent: mentre que la jornada institucional reivindicava l'esforç col·lectiu que ha permès preservar una part substancial del patrimoni natural de Catalunya, la conferència de Margalida evidenciava, amb dades i exemples concrets, per què aquesta protecció continua sent imprescindible. El trençalòs —espècie sentinella, vulnerable i profundament lligada a la qualitat del territori— es convertia així en el símbol perfecte d'allò que es pot perdre i d'allò que encara es pot salvar, si la gestió responsable i el coneixement científic avancen units. ■

Grup de treball Antaxius

Jornada del Dia dels Grills i Saltamartins 2025

El cap de setmana 13 i 14 de setembre es va realitzar una nova jornada múltiple per celebrar el Dia dels Grills i Saltamartins en diverses localitats del territori català. Aquesta jornada que ja fa uns anys que es realitza, sempre ha tingut un doble objectiu, d'una banda la vessant divulgativa per donar a conèixer la riquesa de la fauna ortoptero-lògica i de l'altre aprofitar la jornada per fer recerca i prospecció de les diferents espècies a determinats indrets. Enguany s'han pogut fer sortides a la Garrotxa, l'Alt Empordà i les Garrigues.

El total d'espècies observades i identificades durant el cap de setmana va ser de 46.

Sortida a la Garrotxa. El matí del 14 de setembre es va anar a explorar els ortòpters

dels prats i rouredes d'Hostalets d'en Bas (Vall d'en Bas, la Garrotxa), amb 5 participants, i es trobaren les espècies *Chorthippus* sp. (femelles del complex *brunneus/jacobsi*), *Calliptamus italicus*, *Gryllus bimaculatus*, *Locusta migratoria*, *Aiolopus strepens*, *Paratettix meridionalis*, *Oedipoda coerulea*, *Euchorthippus elegantulus*, *Omocestus rufipes*, *Pezotettix giornae*, *Paracaloptenus bolivari*, *Ruspolia nitidula*, *Yersinella raymondii*, *Nemobius sylvestris* i *Decticus albifrons*.

La nit del 14 de setembre es va fer una **sortida nocturna a La Moixina** (Olot) per mirar de detectar ortòpters a través del seu cant. A part de les espècies *Gryllus bimaculatus* i *Nemobius sylvestris*, que es detecten fàcilment a l'oïda, per moltes altres que canten al límit de l'espectre audible cal dur un aparell de detector de ratpenats o acompanyar-se de gent jove amb bona oïda. Es va poder escoltar i després localitzar amb la llanterna *Ruspolia nitidula*, i vam enregistrar el cant però no veure *Pholidoptera griseopatera*, *Yersinella raymondii* i *Phaneroptera nana*. La sortida va servir també per detectar els ratpenats *Nyctalus leisleri* i *Pipistrellus pygmaeus*, a més d'altres bestioles interessants. Van assistir-hi 3 persones. ■

Trobada anual Antaxius-ICHN 2025

El dia 6 de setembre es va realitzar la jornada anual d'Antaxius-ICHN una trobada de retrobament de tots els membres de grup amb l'objectiu de compartir experiències i coneixements. Cada any es visita un indret diferent i enguany el lloc triat ha estat el Montseny i rodalia. El lloc de trobada va ser a Seva, on des d'allà en David Vilasís i en Ramón Pou, que van ser els amfitrions, ens

varen portar a diferents indrets de la zona per buscar i localitzar les diferents espècies d'ortòpters.

El primer punt que vàrem visitar, d'entre moltes espècies vàrem tenir la sort de trobar un exemplar de saltarel·la del Montseny, *Ctenodecticus masferrerii*, es tracta d'un petit grill endèmic d'aquesta zona. El següent

(Continua)

punt a prospectar va ser al costat de la riera del Gurri, on es va trobar i observar diferents exemples de grill de torrent *Pteranemobius lineolatus*, juntament amb altres espècies com la somareta de muntanya *Ephippiger diurnus*. Tot seguit vàrem fer camí cap al Brull on vàrem prospectar un parell de prats molt interessants i amb molta presència de diferents insectes, allà vàrem poder sumar alguna espècie més que no havia sortit fins llavors com llagost català *Paracalopterus bolivari*.

Després de dinar ens vàrem enfilem cap a Collformic, on vàrem aprofitar per prospectar algun hàbitats diferent com la fageda amb l'esperança de trobar alguna *Maconema thalassinum* o *Cyrtaspis scutata*, malaureadament tot i l'esforç de prospecció no hi va haver sort.

Espècies observades a la trobada:

Calliptamus barbarus
Paracaloptenus bolivari
Anacridium aegyptium
Euchorthippus elegantulus
Dociostaurus jagoi
Chorthippus jacobsi
Chorthippus saulcyi
Chorthippus vagans
Omocestus rufipes
Stenobothrus lineatus
Acrotylus insubricus
Aiolopus strepens
Locusta migratoria
Oedipoda caerulescens
Sphingonotus caeruleans
Pezotettix giornae

Va ser una jornada ben profitosa amb 32 espècies observades i sobretot una bona diada per compartir tertúlies i coneixements amb tots els companys d'Antaxius. Ara ja toca pensar llocs per la trobada de l'any que ve. ■

Tetrix sp.
Tetrix depressa
Gryllus campestris
Oecanthus pellucens
Nemobius sylvestris
Pteronemobius lineolatus
Phaneroptera sp.
Tylopsis lilifolia
Ephippiger diurnus
Uromenus rugosicollis
Ruspolia nitidula
Ctenodecticus masferrerii
Decticus albifrons
Platycleis albopunctata albopunctata
Tessellana tessellata
Tettigonia viridissima ■

Societats adherides

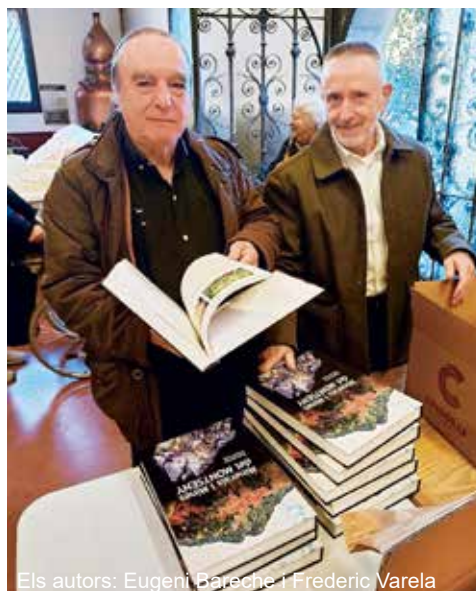
Grup Mineralògic Català

50 anys de la fundació del Grup Mineralògic Català i presentació del llibre Minerals i mines del Montseny

El 29 de novembre passat es va celebrar l'acte principal dels 50 anys de la fundació del Grup Mineralògic Català (GMC), al centre cultural Calisay d'Arenys de Mar. Aquest edifici emblemàtic de la vila arenyenca havia estat propietat de la família Mollfulleda i era la fàbrica on s'elaborava l'apreciat licor. A més, és molt a prop del museu on es preserva la col·lecció de minerals de Joaquim Mollfulleda Borrell, president honorífic del GMC.

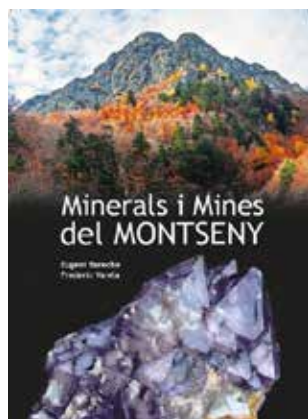
El GMC és una entitat adherida a la Institució Catalana d'Història Natural. Cinquanta anys de vida no els compleixen moltes entitats i amb aquest esdeveniment es va voler retre homenatge a cinc dècades de dedicació a l'estudi, la passió i la divulgació de la mineralogia i el patrimoni miner del nostre país. També es va voler que servís per reconèixer la feina de totes les persones que, al llarg d'aquests anys, han contribuït d'una manera o altra a fer créixer el nostre GMC, una tasca que sovint passa desapercebuda per als socis i sòcies.

Es va iniciar oficialment l'acte amb la benvinguda per part d'Estanislau Fors i Garcia, excel·lentíssim alcalde d'Arenys

Els autors: Eugeni Bareche i Frederic Varela

(Continua)

Minerals i Mines del Montseny. EUGENI BARECHE i FREDERIC VARELA. Grup Mineralògic Català, 2025. 448 pàgines.

de Mar, que va fer esment de la relació de la vila amb els minerals i va desitjar a tots els assistents una gran jornada. Neus Ribas San Emeterio, directora del Museu d'Arenys de Mar, va donar també la benvinguda als assistents i va glossar la relació entre els membres del GMC i el museu. També ens van acompanyar en Néstor i la Gisèle Ribera Mollfulleda, nets de Joaquim Mollfulleda, que van recordar l'afició del seu avi pels minerals i com els va transmetre, l'estima per la natura i per les muntanyes del nostre país que ell havia recorregut. Finalment, el president del GMC, Frederic Varela Balcells, va dirigir unes paraules d'agraïment a totes les autoritats públiques presents, així com als membres de museus, entitats i universitats, pel fet de voler compartir una jornada tan important amb tots els socis i sòcies del GMC.

Durant l'acte va tenir lloc un dels moments més esperats: la presentació del llibre *Minerals i mines del Montseny* dels autors Eugeni Bareche i Frederic Varela. L'obra ha rebut pel seu interès documental lligat al patrimoni natural del país el suport de la ICHN, el Museu de Granollers i de l'empresa minera Aymar. Eugeni Bareche, és enginyer químic i soci de la ICHN. Va ser també autor del llibre *Els Minerals de Catalunya, segle XX* (2005), i de nombrosos articles sobre mineralogia i les mines catalanes. Frederic Varela, és veterinari i actual president del Grup Mineralògic Català. És autor de diversos articles en l'àmbit de la mineralogia i del patrimoni miner des de més de trenta anys.

Minerals i mines del Montseny es tracta d'una obra exhaustiva, treballada i cuidada fins al mínim detall, fruit de molts anys d'investigació, tant sobre el terreny com en arxius i fons documentals del país, acompanyada de la identificació analítica de moltes espècies minerals, algunes de noves al massís. L'Eugeni va explicar que una de les raons per a iniciar el treball sobre els minerals i mines del Montseny va ser posar nom correctament a les mines i als indrets miners, així com identificar i ampliar les espècies minerals que ja apareixien en obres d'experts geòlegs com en Llorenç Tomàs

o en Josep M. Mata Perelló. L'objectiu ha estat, segons l'autor, establir una base per a unificar criteris d'identificació d'indrets entre els estudiosos mineralogistes i l'administració.

Frederic Varela va donar dades concretes de l'obra: 597 imatges, de les quals 313 de minerals, 763 registres miners i 61 afloraments i indicis mineralògics referenciats, distribuïts en 448 pàgines. També inclou topònims, bibliografia i un glossari miner. Ens va explicar com es va fer la tria de municipis i l'organització de l'índex de l'obra. Va comentar que se citava la feina d'Enric Sunyer, geòleg que ha treballat a la zona i ha descrit afloraments d'origen volcànic interessants i poc coneguts al Montseny. Varela va parlar dels minerals, destacant la fluorita de Sant Marçal i fent especial èmfasi en el quars ametista, un dels minerals emblemàtics del massís. Segons va citar l'autor, Guerau de Liost va titllar el Montseny de «muntanya d'ametistes». També es van repassar referències històriques de les famoses ametistes al llarg del temps, incloses les primeres cites del segle XVII, malgrat que s'havien trobat exemples en segles anteriors, inclús d'època romana, de l'aprofitament gemmològic d'aquests exemplars.

A més, es va abordar la presència d'or al Montseny i la «febre de l'or» de principis del segle XIX, així com algunes troballes modernes. L'única mina activa al Montseny, la de l'empresa AYMAR, a Gualba, es va posar com a exemple de bones pràctiques en l'explotació minera actual. També es van tractar altres explotacions de plom i coure. Finalment, es va destacar que la tasca de documentació ha permès omplir moltes llacunes a la història de les mines del massís. Històricament, segons els autors, ha estat una feina laboriosa però gratificant, i tal com assenyalava Varela, una feina que ha de continuar...

Agraïm a la ICHN el seu suport constant a la geologia i mineralogia catalanes, fomentant la publicació d'aquesta obra que desitgem que enforteixi el coneixement miner i mineralògic del nostre patrimoni natural Reserva de la Biosfera, el massís del Montseny. ■

Novetats editorials

Catàleg de flora vascular de l'Alt Pirineu

L'octubre de 2025 es va presentar el *Catàleg de flora del Parc Natural de l'Alt Pirineu i zona d'influència*. Aquest treball, iniciat el 2024 i promogut per aquest Parc Natural, ha tingut un objectiu doble. Per un costat, es volia disposar d'un inventari de la flora vascular existent dins els límits de l'espai protegit, com a eina per a la gestió. Però també s'ha volgut fer una aportació general al coneixement botànic del país, sintetitzant i actualitzant les informacions florístiques que es tenen d'una part important dels Pirineus catalans. Es tracta del sector que abasta

gran part del Pallars Sobirà (excloent l'àmbit d'influència del Parc Nacional d'Aigüestortes, que ja tenia un catàleg propi) i també les valls de Santa Magdalena, Ars i Civís en l'àmbit administratiu de l'Alt Urgell. No és pas que no es tingués informació botànica d'aquest sector, però estava força dispersa, tenia una cobertura territorial irregular i en alguns casos era d'accés complicat o bé encara restava inèdita. Hi havia fins i tot tres catàlegs publicats, que cobrien una part minoritària del territori: el de la vall de Santa Magdalena i Sant Joan de l'Erm (J.

(Continua)

Carreras, 1993), el de les valls de Son i la Bonaigua (J. Ninot et al., 2010) i un intent malauradament frustrat de fer una flora de la vall Ferrera (J.E. Farreny, 1978). El que s'ha fet és recollir les dades d'aquestes obres i de nombrosos articles –afortunadament ja abocades en gran part al Banc de Dades de la Biodiversitat de Catalunya–, després filtrar-les en funció de la seva fiabilitat, actualitzar-ne la nomenclatura i la taxonomia, ampliar-les amb informacions inèdites i finalment fer una síntesi ordenada de tot plegat.

El resultat és un llibre amb fitxes i mapes per a les espècies i subespècies acceptades com a presents al territori d'estudi. Per a cada tàxon, se n'exposa la distribució coneguda segons quadrats UTM i segons 10 sectors territorials definits, es concreten els seus hàbitats i distribució altitudinal, s'indica la seva freqüència relativa i, si s'escau, es comenten altres aspectes que es consideren d'interès. En total, els tàxons acceptats com a presents a l'àmbit de treball són 1765, dels quals 1446 han estat confirmats dins els límits del parc. A més, hi ha 47 altres espècies que es coneixen a menys de 5 km dels límits de l'àrea definida per al catàleg i que podrien entrar-hi. És segur que els anys vinents s'aniran localitzant més tàxons dins l'espai protegit, ja que molts dels ara perifèrics hi tenen hàbitats adients. A grans trets, a l'àmbit de treball s'ha trobat un 38 % de la flora de Catalunya i un 43 % de les espècies autòctones.

L'elaboració del catàleg florístic ha posat de manifest que el coneixement és encara

insuficient. Els darrers vint anys s'han anat trobant de forma regular noves espècies en aquest territori, que es considerava prou ben explorat. I no es tracta només de petites novetats o detalls, sinó de sorpreses inesperades. Com a exemple, el 2006 s'hi va descobrir per primera vegada a Catalunya *Juniperus thurifera*, un arbre! I fa menys de dos anys s'ha sabut que *Alyssum rossetii*, una espècie tot just descrita el 2018 a la vall d'Aosta, als Alps, té realment la major part de la seva població global a l'Alt Pirineu. Les noves troballes continuen, de manera que mentre s'elaborava el llibre el 2024 es van afegir sis espècies més a la flora local i, una vegada ja acabat el 2025, se n'han trobat unes altres sis. Contràriament al que es tendeix a pensar, la flora de Catalunya i dels Pirineus, encara no es coneixen prou bé i cal continuar els treballs de prospecció destinats a millorar aquesta informació bàsica per a la gestió de la biodiversitat. En un altre sentit, el treball de síntesi i avaluació també ha mostrat l'existència d'errades i informacions dubtoses. En uns casos es tracta senzillament de transcripcions errònies o de lapsus, que ja se sap que no són excepcionals, especialment a les bases de dades, bé que poden ser inadvertides si el lector no té un bagatge suficient. Però altres vegades, afortunadament poques, són errades d'identificació, de manera que 15 espècies que havien estat citades s'han exclòs i 13 més són dubtoses i s'haurien de confirmar.

Podeu descarregar el catàleg de flora de l'Alt Pirineu al [web](#) del Parc Natural de l'Alt Pirineu. ■

Catàleg de flora del Parc Natural de l'Alt Pirineu i zona d'influència. PERE AYMERICH. Parc Natural de l'Alt Pirineu, 2025. 497 p.

Parc Natural. Sant Llorenç de Munt i l'Obac

Aquesta guia se centra en Sant Llorenç del Munt, un massís que emergeix entre les comarques vallesanes i el Bages com un espai verge enmig de conurbacions urbanes, industrials i infraestructures viàries, que en faciliten l'accés. És, doncs, un paratge natural d'altíssim valor que cal conèixer i preservar.

El seu paisatge de boscos, alzinars i pinedes, trencats pels característics penya-segats i

amb una gran quantitat de cavitats subterànies, afavoreix que hi visqui una gran diversitat d'espècies, que trobareu en aquesta guia.

Els itineraris que l'encapçalen ens ajudaran a observar els diversos hàbitats i ens donaran pistes per localitzar i identificar tant la flora com la fauna. La podeu adquirir a **Brau Edicions**. ■

Parc Natural. Sant Llorenç del Munt i l'Obac. VICENÇ BROS. Col·lecció L'Aguait, núm. 2. 128 p. Brau Edicions, 2025.

Representants en organismes i institucions

Junta de Protecció del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà

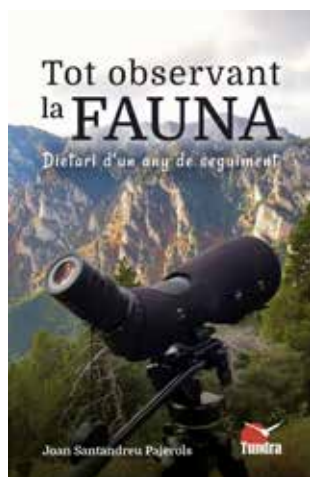
El 14 de novembre passat, es va reunir presencialment la Junta de Protecció del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà al Cortalet (Castelló d'Empúries), la seu del parc.

L'empresa GeoServeis va presentar el projecte que s'està duent a terme sobre l'estat i la millora hídrica de les masses d'aigua del parc, amb la intenció de recuperar la dinàmica hidrològica i ecològica de les zones humides en el context del canvi global.

L'objectiu és disposar de dades precises que permetin fer models segons els diferents escenaris i situacions, i així poder redactar el pla de gestió hídric corresponent, tot d'acord amb el recent reglament europeu en vigor de restauració de zones humides.

La Fundació Alive va presentar el projecte de recuperació de l'ibis ermità (*Geronticus eremita*), ocell considerat «en perill» (EN) per l'UICN i que s'havia extingit a Catalunya al segle XVII. L'àrea escollida per la seva

(Continua)

Tot observant la fauna.
JOAN SANTANDREU PAJÓROLS. Editorial Tundra,
2026. 324 pàgines.

nidificació són les pastures de Mornau, on hi ha un conjunt d'hàbitats naturals idonis per tal que es pugui alimentar correctament. A més, el projecte porta associades mesures per disminuir els filats elèctrics i evitar els danys a les aus.

Els Agents Rurals van informar la Junta de les actuacions i nombre de denúncies d'aquest 2025, sensiblement superiors a les de l'any passat, en part degut a la major vigilància efectuada dins el Parc Natural. Van assenyalar el problema d'accés a la platja protegida de can Comes des del mar, i per això pròximament s'hi instal·laran boies que ho evitin.

Els tècnics del Departament d'Agricultura van informar sobre l'estat actual dins del parc i també a la comarca de l'Alt Empordà de la dermatosi nodular contagiosa del bestiar boví. Aquesta malaltia ha afectat animals estabulats i, sobretot, al bestiar que pasturava a les closes del parc. Malauradament,

tots els animals de les granges afectades han estat sacrificats. Des del sector agropecuari de la Junta, es recomana recuperar el parc boví d'extensiu amb vaques de la raça de l'Albera, fet que evitaria que es perdessin els interessants hàbitats naturals de les closes i facilitaria la viabilitat d'aquesta raça autòctona catalana.

La Direcció del parc també va informar de diversos protocols d'actuacions, entre d'altres, les estades al mas Matà, les visites escolars, l'accés al pàrquing de vehicles, etc., els quals van quedar aprovats per unanimitat, així com la memòria corresponent a l'any 2024.

Finalment, la Junta va acordar emetre un informe tècnic sobre els valors naturals dels estanys de Vilaüt, per tal que es pugui incorporar a l'expedient d'expropiació urgent i que permetria poder començar els treballs de restauració d'aquesta zona humida de gran interès biològic. ■

Consell Científic Assessor. Parc Natural de Collserola

La darrera reunió de l'any va tenir lloc el 12 de novembre passat i es va centrar en la presentació del pla estratègic que s'està elaborant des del parc, pla que segueix el model que s'està impulsant des de la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural i que ha de servir per orientar l'acció en els pròxims quatre anys. S'acordà lliurar el document que està en procés d'elaboració per recollir l'opinió del Consell.

Altres punts de l'ordre del dia van fer referència a com tractar les colònies de gats existents en l'àmbit del parc i a presentar

l'estudi d'afluència que s'ha fet i que constata que el parc rep més de 5 milions de visites anualment.

També es va presentar la **memòria de gestió**, la qual ha experimentat una certa millora, ja que a més d'explicar tot allò que s'ha fet, comença a donar alguna dada sobre l'estat del medi natural del parc. És en aquest sentit que s'ha reclamat que periòdicament s'elabori una memòria específica sobre l'estat i les tendències del medi natural en l'àmbit del parc. ■

Comissió de Territori de Catalunya

El 27 de novembre passat es va celebrar una nova sessió de la Comissió de Territori de Catalunya. Un dels punts més destacats va ser el Pla director urbanístic de la terminal logística intermodal del port de Barcelona. Cal dir que en un informe del 2022, el Consell de Protecció de la Natura ja suggeria reconsiderar l'àmbit d'aquest pla, ja que inclou tres petits sectors d'espais naturals situats a l'altra banda del riu que no es preveu que tinguin cap ús relacionat amb l'objectiu del pla. Es tracta, doncs, d'un estratagema per incrementar la superfície d'espai verd que ha de tenir el pla, però fer-ho fora de la zona on s'ha de concentrar l'activitat urbanística i així aconseguir densificar-la més.

Per altra banda, es va emetre informe desfavorable de dos projectes de construcció de

plantes solars fotovoltaïques situades majoritàriament a Passanant i Belltall (Conca de Barberà). Si es vol continuar amb aquests projectes, l'empresa promotora haurà de reformular els projectes d'acord amb els requeriments de les diferents institucions que els han informat.

Un altre punt a destacar va ser el projecte d'implantació d'una planta de tractament de residus orgànics a Tèrmens (la Noguera). Aquesta instal·lació és un element més del continu degotall de plantes de tractament de residus que es van escampant per l'espai agrari de les Terres de Ponent i que obeeixen més a interessos privats que a una resolució planificada de la gestió i el tractament dels residus orgànics provinents de dejeccions ramaderes. ■

Consell de Protecció de la Natura

La reunió plenària del Consell va tenir lloc el 2 de desembre del 2025 i es va centrar gairebé enterament en l'explicació del director general de Polítiques Ambientals i

Medi Natural, així com d'altres tècnics que l'acompanyaven, de la reorganització de les polítiques de conservació de la natura a Catalunya. Reorganització que es basa en

(Continua)

una transformació organitzativa, de les eines de treball i del model de treball.

La transformació de les eines de treball se centra en els plans estratègics, els mòduls integrats de biodiversitat (MIB) i el Sistema d'Informació de la Natura a Catalunya (SINATCAT). La **descripció detallada de tots aquests elements** es pot trobar al web del Departament.

En relació amb els plans estratègics cal dir que aquests són un document de caràcter intern de cada espai protegit per organitzar i prioritzar els recursos dels seus equips

gestors, però que no tenen valor normatiu i que, per tant, no substitueixen els plans de protecció del medi natural i el paisatge o els plans rectors d'ús i gestió que haurien de tenir tots els espais protegits i que a hores d'ara només uns pocs espais han aconseguit aprovar.

Els mòduls integrats de biodiversitat s'espera que facilitin l'elaboració i tramitació dels plans de recuperació o de conservació de les espècies amenaçades pendents –més de 700– ja que es preveu fer els plans per ambients i que cada un agrupi les espècies característiques d'un determinat ambient. ■

El Butlletí de la ICHN

Publiquem el volum 89 del Butlletí de la ICHN, corresponent al 2025

En el volum 89 del *Butlletí de la ICHN*, publicat el 31 de desembre de 2025, hi han participat 83 autors amb un total de 28 treballs científics que ocupen 252 pàgines repartides amb 16 treballs de zoologia (15 d'entomologia i un de mol·luscs), 10 de botànica i tres d'altres temàtiques (els runams salins a Gaia, l'Albera com a unitat funcional i el fons inèdit del Dr. Oriol de Bolòs).

Pel que fa a les conquestes científiques, cal mencionar que es descriu una família nova d'himenòpter (Figitidae: Melanipinae) i set noves espècies per a la ciència (un himenòpter, cinc escarabats i un mol·lusc). També s'esmenten dues espècies d'insectes i una planta introduïdes en el nostre territori; dues plantes al·lòctones noves per Europa; set plantes al·lòctones, dos fongs liquenícoles, un dípter i un himenòpter nous a la península Ibèrica; i dues xinxes, quatre plantes al·lòctones i 14 espècies d'himenòpters nous per Catalunya (vuit de les quals corresponen a abelles pol·linitzadores). D'altra banda, se citen per primera vegada *Huperzia europaea* (Lycopodiaceae) als Prepirineus, 23 espècies de Cynipoidea (Hymenoptera) a Lleida i, dos mol·les, dos hepàtiques, 14 líquens i tres fongs liquenícoles a la Serra del Catllaràs; es proporcionen noves localitats de diverses espècies tant animals com vegetals, es retroben

dues espècies de plantes (*Linaria oligantha* (Plantaginaceae) no trobada des del 1919 i *Verbena supina* (Verbenaceae) desconeguda des del 1902), s'exposa l'expansió de *Xylosandrus compactus* (Coleoptera: Scolytinae) a Girona, i es posa en evidència l'existència de dues espècies d'abelles amenaçades (*Epeolus cruciger* i *Lasioglossum brevicorne*). Aquest volum també inclou un treball d'implicacions per a la salut pública de les paneroles (Insecta: Blattodea).

El volum 89 acaba recordant Amador Viñolas Saborit, un dels millors coleopteròlegs del país, deixeble directe del Dr. Francesc Español, que va traspasar el 2 de març de l'any passat.

A més del que s'ha mencionat hauríem de fer un èmfasi especial als treballs «El fons inèdit del Dr. Oriol de Bolòs» que representa un recurs fonamental per a l'estudi de la botànica catalana, i «Hymenoptera – Cynipoidea de Ponent (Lleida, Catalunya) a partir de les dades de l'Antoni Ribes i Escolà» que és un buidatge del web «Himenòpters de Ponent» amb la finalitat de preservar les dades que Antoni Ribes (1968-2014) hi va col·locar abans que aquestes dades desapareguin.

Podeu consultar el **Butlletí** al web de la ICHN. ■

Legislació

Catalunya

Resolució TER/3897/2025, de 20 d'octubre, per la qual es declara la necessitat d'ocupació dels béns i drets afectats per l'execució de les actuacions d'interès públic de **recuperació de l'estany de Vilaüt**, situat al terme municipal de Pau (Alt Empordà). DOGC núm. 9529 de 28 d'octubre de 2025.

Resolució ARP/3989/2025, de 30 d'octubre, per la qual s'aprova el Pla anual per a la prevenció, vigilància i extinció d'**incendis forestals** de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2026. DOGC núm. 9532 de 31 d'octubre de 2025.

(Continua)

Vols rebre el NOTÍCIES més aviat, en color i amb enllaços als documents anunciats?

Contacta amb la Secretaria de la Institució (ichn@iec.cat) i demana la versió en format pdf!

Les xarxes socials de la ICHN

Seguiu les novetats relacionades amb les activitats de la ICHN a [Bluesky](#), [Instagram](#), [LinkedIn](#) i al canal [Youtube](#).

Amb el suport de

fundada el 1899

ICHN

Institució Catalana d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180
A/e: ichn@iec.cat
A/I: <http://ichn.iec.cat>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
ISSN (ed. electrònica): 2339-5672
ISSN (Ed. impresa): 1135-8815
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

País Valencià

ORDRE 10/2025, de 24 d'octubre, per la qual es declaren tres **microreserves de flora** —una en la província de València i dos en la d'Alacant— i es modifiquen les ordres de 4 de maig de 1999, 6 de novembre de 2000, 13 de juny de 2001, 13 de novembre de 2002, 29 d'abril de 2003, 7 d'abril de 2005, 18 d'octubre de 2005, 30 d'octubre de 2006, 26 de maig de 2010, 3 de juliol de 2012, 7 de novembre de 2013 i 31 d'agost de 2017, de declaració de microreserves de flora, i l'Orde de 15/4/2020, de modificació d'ordres de declaració de microreserves de flora en la província d'Alacant. DOGV núm. 10233 de 7 de novembre de 2025.

Estat espanyol

Instrument de ratificació de l'Acord en el marc de la Convenció de les Nacions Unides sobre el **Dret del Mar** relatiu a la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica marina de les zones situades fora de la jurisdicció nacional, fet a Nova York el 19 de juny de 2023. BOE núm. 268 de 7 de novembre de 2025. ■

Novetats de la ICHN

Canvi en la periodicitat del NOTÍCIES

Per acord del Consell Directiu de la ICHN, la periodicitat del NOTÍCIES, d'ara endavant, serà trimestral.

Així mateix, us recordem, que podeu sol·licitar de rebre'l via telemàtica i d'aquesta manera, a més de rebre'l més aviat i amb els enllaços activats, reduïreu la despesa de paper i de tramesa. Podeu sol·licitar-ho enviant un missatge a la **Secretaria** de la ICHN.

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES: Màrius Asensi, Pere Aymerich, Vicenç Bros, Rafael Carbonell, Pere Espinet, Josep Germain, Anna Grabalosa, Josep A. Ignacio, Jorgina Jordà, Carme Juanola, Albert Masó, Galdric Massoll, Gabriel Mercadal, Produccions Planetàries, Juli Pujade-Villar, Joan Rosell, Emili Sancha, Josué Sánchez, Jan Tresserras, Xavier Soler, Joan Ventura i Lluís Vilar.